

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
T.a.v. de heer Th.W.H.M. van Uum, directeur langdurige zorg
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Utrecht, 19 januari 2018
Betreft: ondoorzichtige jaarrekeningen langdurige zorg

Geachte heer Van Uum, beste Theo,

Deze brief schrijven wij naar aanleiding van verschillende geluiden uit het veld over de ondoorzichtige jaarrekeningen in de langdurige zorg. Een onderwerp dat niet vaak op de politieke agenda is terug te vinden, maar waar veel winst te behalen valt om goede en betaalbare zorg mogelijk te maken.

Op dit moment worden jaarrekeningen in de langdurige zorg opgesteld met behulp van de modeljaarrekening die door uw ministerie jaarlijks ter beschikking stelt. In deze jaarrekening zijn de gebruikelijke posten opgenomen als activa, passiva en bedrijfsresultaat. De vereisten van de jaarverantwoording vragen daarbij om op concern-niveau deze gegevens aan te leveren. Er wordt jaarlijks veel werk verzet door zorgorganisaties, accountants en zorgkantoren om deze jaarrekeningen naar behoren op te leveren.

Vanuit verschillende hoeken; bestuurders, cliëntenraadsleden en experts uit de langdurige zorg, hebben wij negatieve geluiden gehoord over de parameters die gesteld zijn voor de gegevens in de jaarrekening. Deze zouden weinig tot geen sturingsinformatie geven en een redelijke vergelijking tussen afdelingen en locaties nagenoeg onmogelijk maken. En dat is erg zonde, gezien de hoeveelheid tijd die vele partijen in de jaarrekeningen-cyclus investeren. Kort willen we ingaan op twee punten; de sturingsinformatie en het vergelijken tussen afdelingen/organisaties.

Sturingsinformatie

Nuttige sturingsinformatie is opgebouwd uit een aantal elementen. Niet volledig, maar als indicatie, zijn de elementen: praktijkgericht, relevant uitgesplitst, eenvoudig. Wanneer cijfers:

- verbonden zijn aan de werkpraktijk die ze beschrijven (cijfers beschrijven de realiteit),
- uitgesplitst zijn, daar waar differentiatie nodig is (wat je wilt sturen wordt beschreven), én
- zo eenvoudig mogelijk weergegeven (niet te veel bomen in het bos),

wordt informatie bruikbaar om mee te sturen. Op sommige punten komt dit terug in de huidige vorm van de jaarrekeningen, maar op sommige punten ook niet en daar is winst te behalen. De algemen jaarrekening systematiek met activa, passiva en bedrijfsresultaat is nuttig om te weten hoe een organisatie er *financieel* voorstaat. Zij is minder bruikbaar om te leren wat er met het geld gedaan wordt.

In het veld is verder benoemd dat organisaties uit verschillende sectoren bestaan (bijv. ziekenhuizen, verpleeghuizen, thuiszorg). Deze worden nu over het algemeen integraal opgevoerd in de jaarrekening systematiek. Het mag duidelijk zijn dat daardoor de bruikbaarheid van cijfers sterk achteruit gaat, omdat het om zeer verschillende disciplines gaat. Daarnaast ontbreken vaak heldere kengetallen, wat het lastig maakt grip op de cijfers te krijgen, zoals:

- of de organisatie op korte termijn aan de verplichtingen kan voldoen (bv. liquiditeit)
- of de organisatie op lange termijn aan de verplichtingen kan voldoen (bv. solvabiliteit)
- of er voldoende rendement is om de continuïteit te waarborgen

Deze bevindingen waren voor ons ruim voldoende aanleiding om deze brief op te stellen.

Vergelijken (om te leren)

Wanneer nuttige sturingsinformatie is verkregen wordt een vergelijk tussen locaties mogelijk. Niet om elkaar de maat te nemen en te straffen wie het niet goed doen. Ook niet om de 'goedkoopste' zorgvorm tot norm te verheffen. Maar om te ontdekken waar goede kwaliteit van zorg geleverd wordt met een bescheiden begroting. Van die goede én betaalbare locaties en/of afdeling kan geleerd worden hoe zij dat doen. Vaak gaat dat over zachtere waarden als goed teamwerk en faciliterend leiderschap¹. De huidige uitvraag van informatie biedt de mogelijkheid voor dit onderlinge leren weinig. Hier ligt een kans om het kostbare werk wat vele mensen in de jaarrekening cyclus stoppen, van groter nut te maken.

¹ KPGM rapport "Van goed naar geweldig door leiderschap" (2017)

We beseffen dat een oplossing niet zo makkelijk gevonden is. Daarbij realiseren we ons dat implementatie van nieuwe vormen in de jaarrekening veel werk zal kosten, in een sector die vaak al op haar tandvlees werkt. Toch is het voor ons voldoende relevant deze brief aan u te schrijven, omdat we denken dat er een wezenlijke winst te behalen valt in de wijze van verslaglegging. Graag gaan we hierover het gesprek met u aan, om zo de Nederlandse langdurige zorg waarde-voller te maken ook in de jaarrekening systematiek.

Mocht u aanleiding zien in onze brief om dit thema verder te verkennen, dan zijn wij zeker bereid u van verdere informatie te voorzien en onze zienswijze toe te lichten.

Vanuit de wens om met u en het veld te werken aan toekomstbestendige en waarde-volle zorg.

Met hartelijk groeten,

Namens LOC Zeggenschap in zorg & achterban,

Expertgroep Zorg en Geld, LOC Zeggenschap in zorg
Henk Smets, Cliëntenraad Ondersteuner en Voorzitter Expertgroep Z&G
Laurens van Rij, Bestuurder De Leijhoeve
Ruben Zelissen, Faciliator Zeggenschap LOC